

Llyr Gruffydd AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd CF99 1NA

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel/Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Annwyl Llyr

Cyfeirnod: AC087/MP/SD

Dyddiad cyhoeddi: 22 Chwefror 2019

Cynigion cyllidebau blynyddol cyrff a ariennir yn uniongyrchol

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 14 Ionawr 2019 yn gofyn am farn ynghylch arweiniad i gyrff a ariennir yn uniongyrchol ar gyfer ffurfio eu hamcangyfrifon blynyddol.

Fel yr oeddech yn dweud yn eich llythyr, mae gwneud cysylltiad rhwng cyllidebau cyrff a ariennir yn uniongyrchol â newid ym mloc Cymru yn anodd am amrywiol resymau. Ar wahân i wahaniaethau mewn dehongliad a phroblemau amseru, sy'n codi o benderfyniadau cyllido Llywodraeth y DU, mae datblygu trethi Cymru yn lleihau rhywfaint ar ddefnyddioldeb newidiadau yn y bloc fel mesur o'r hyn sy'n fforddiadwy. Yn fwy sylfaenol, fodd bynnag, nid wyf yn meddwl mai dull rhif cyfeirio o'r fath yw'r ffordd orau yn gysyniadol o sicrhau bod cymeradwyo gwariant yn briodol, gan ei fod yn golygu nad yw gwerth y cynigion gwariant yn cael ei ystyried yn ddigonol.

Credaf y byddai'n well, wrth ystyried amcangyfrifon, pe bai'r sylw'n cael ei roi yn bennaf i'r gweithgareddau arfaethedig a chostau amcangyfrifedig y gweithgareddau arfaethedig hynny. Dylid edrych yn fanwl ar yr amcangyfrif er mwyn gweld a oes esboniad credadwy ar gost amcangyfrifedig y gweithgareddau a gynlluniwyd am y flwyddyn a'r buddion a fwriedir, ynghyd â'r modd y mae'r sefydliad yn sicrhau cynilion ac arbedion yn ei ddull o weithio. Dylai hyn gynnwys newidiadau y cynigir eu gwneud yn y gweithgaredd i gwrdd â newidiadau yn y galw. Dylai canolbwyntio ar yr amcangyfrif ar hyd y llinellau hynny fod o gymorth i sicrhau mai dim ond gwariant buddiol ac angenrheidiol sy'n cael ei gymeradwyo.

Rwyf yn cydnabod, fodd bynnag, y byddai'n fanteisiol i ryw raddau i'r Pwyllgor gael pwynt cyfeirio, megis mesur chwyddiant perthnasol, er mwyn cael dangosydd

cychwynnol o reolaeth costau. Ond byddwn yn pwysleisio nad wyf yn meddwl y byddai canolbwyntio ar bwynt cyfeirio o'r fath yn arwain at drylwyredd gwirioneddol wrth asesu cynigion gwariant.

Mae'r rhan fwyaf o wariant cyrff a ariennir yn uniongyrchol ar staffio - ac felly bydd pwysau cyflogau a phensiynau yn cael dylanwad sylweddol - ond mae'r gwariant hefyd, o reidrwydd, yn cynnwys symiau sylweddol ar eitemau eraill, megis llety a thechnoleg gwybodaeth. Am hynny, byddai mesur bras o chwyddiant, ond un sy'n cynnwys gwasanaethau'r llywodraeth, yn ymddangos yn briodol. Efallai mai mesur darbodus felly fyddai rhagolygon dachwyddo'r GDP (gweler <https://www.gov.uk/government/collections/gdp-deflators-at-market-prices-and-money-gdp>).

Ffigurau'r Deyrnas Unedig yw ffigurau'r Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol (OBR), ac nid ydynt yn perthyn yn benodol i swm y cyllid sydd ar gael yng Nghymru. Gellid dadlau bod cynlluniau gwariant Llywodraeth Cymru, fel y'u heglurir yn y gyllideb derfynol ym mis Rhagfyr bob blwyddyn, ac yn enwedig y newid yn Nherfynau'r Gwariant Adrannol o ran Refeniw a Chyfalaf (RDEL a CDEL), yn fwy perthnasol o ran barnu pa mor fforddiadwy yw cynigion yng Nghymru. Y cynnydd yn RDEL a CDEL, a eglurwyd yng nghyllideb 2019-20, yn ei gryswth yw 4.8% (4.5% a 6.9% yn y drefn honno). Fodd bynnag, yn fy marn i, efallai y bydd yr amser, erbyn y bydd y ffigurau wedi'u cadarnhau ar gael, yn gwneud y mesur hwnnw braidd yn anymarferol, ac mae hefyd yn rhy gul, gan nad yw gweithgareddau cyrff a ariennir yn uniongyrchol yn cydreddeg yn glos â gweithgareddau Llywodraeth Cymru. Mae'n annhebygol, er enghraifft, y bydd gofyn i weithgarwch archwilio Swyddfa Archwilio Cymru amrywio mewn modd sy'n cyfateb yn union i gyfanswm gwariant Llywodraeth Cymru. Mae hyn yn wir yn ystod cyfnodau o gynnydd yng ngwariant Llywodraeth Cymru ac mewn cyfnodau o lymder yn ogystal.

Dylwn bwysleisio hefyd fod yna berygl mewn ceisio cywirdeb manwl annyls mewn perthynas â ffigurau cyfeirio. Fel yr esboniwyd uchod, credaf ei bod yn bwysicach sicrhau bod gwariant arfaethedig yn mynd ar weithgareddau sydd o wir werth, yn hytrach na sicrhau ei fod yn cydymffurfio â phatrwm ehangach.

Fel cyd-destun, efallai y byddai o gymorth pe bawn yn disgrifio'r dull o gynhyrchu'r amcangyfrif yr wyf yn ei baratoi ac yn ei gyflwyno ar y cyd gyda Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru. Mater o "adeiladu i fyny o'r gwaelod" yw hwn yn ei hanfod, h.y. dechrau gyda'r adnoddau sydd eu hangen i ymgymryd â rhaglenni gwaith yr Archwilydd Cyffredinol am y flwyddyn, ynghyd â chostau rhedeg Swyddfa Archwilio Cymru, a hefyd ariannu unrhyw fentrau newydd, a hyn yn cael ei addasu gan bwysau cost amcangyfrifedig a'r posibilrwydd o wneud arbedion a chynilion. Wrth gwrs, rydym yn ystyried ein Hamcangyfrif blynyddol yng nghyd-destun ein Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r pwysau cyllido ehangach sy'n wynebu'r gwasanaethau cyhoeddus. Mae'r Bwrdd yn herio'r rheolwyr i gyfiawnhau, fesul achos, unrhyw gynyddiadau arfaethedig yn yr amcangyfrif drafft ac, wrth gwrs, mae hefyd yn cadw mewn cof y peryglon i'w enw da sy'n gysylltiedig â'n cyllid a

lefelau ein ffioedd. Rydym hefyd yn gweld ein hymgyngoriad blynyddol ar gyfraddau ffioedd fel cydran hanfodol o ddarparu her allanol a sicrwydd hefyd bod Swyddfa Archwilio Cymru ei hun yn gweithredu mewn dull cost-effeithiol. Credaf y gellir gweld rhinweddau'r dull hwn oddi wrth y ffaith fod Swyddfa Archwilio Cymru, ers 2013-14, wedi lleihau ei gwariant gweithredu ei hun o 14% mewn termau real.

Ar y cyfan, fy marn i yw mai'r peth gorau i'w wneud wrth ystyried gwariant yw canolbwyntio ar y cyfiawnhad dros eitemau'r gwariant arfaethedig - y gwerth y maent yn ei gynnig am arian. Credaf y byddai'n briodol i hyn fod yng ngoleuni ond heb ei gaethiwo gan ystyriaeth atodol o bwysau chwyddiant a chyd-destun y duedd yng nghyllideb Llywodraeth Cymru.

Gobeithio bod y sylwadau uchod o gymorth. Byddwn yn hapus i ymhelaethu pe bai'r Pwyllgor yn dymuno.

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru